

Проф. др Слободан И. Панов

Правни факултет Универзитета у Београду

ЗАКОН И(ЛИ) СУДИЈА

Iura novit curia је, ипак, оптимистичка презумпција. У једном конкретном судском поступку досадашња „чинодејствија“ су врло занимљива. Судија сматра да га законска дефиниција бракоразводног узрока не обавезује. Тиме судија ставља себе изнад закона, сматра себе независним од закона. Кад се тај лагодни сфумато отклони још којом секундом анализе, показује се да судија/суткиња себе сматра Парламентом самим. Чак и више од тога, јер Парламент доноси законе већином посланичког ансамбла, посланичким плуралом, док овај наши јунак/јуначица доноси законе/норме у краљевској, диктаторској једнини. Сматрајући Парламент неважним у законодавној сфери, ова јуначица правосуђа, чак врши и државни удар јер не суду, већ судији, тј. само себи, противно Уставу, приписује надлежност да доноси законе. Такође, јуначица/јуначиња себе сматра независним од уставних начела и основних, општих норми које дефинишу службени језик и писмо. И тој „одлици“ субјектице смо дали аргументован коментар да је суткиња/еманација Парламента медицинска синкопа.

Кључне речи: Развод брака; Бракоразводни узрок; Језик и писмо.

*

* *

СТИЦАЈЕМ посебних легалних околности располажемо референтном документацијом о једном судском спору који је инициран тужбом за развод брака. Осим овог доминантног меритума, следствено закону, у овом судском поступку се одлучује и о „нужном акцесоријуму“: о вршењу родитељског права и о издржавању детета. С обзиром на то да овај судски спор још није завршен правноснажном пресудом,

Слободан Панов, panov@ius.bg.ac.rs.

Раде у оквиру Пројекта Правног факултета Универзитета у Београду *Идентитетски преображај Србије*.

предмет наше анализе јесте досадашња палета¹ судског поступања. Тачније је рећи да је то досадашњи скуп, не одлука суда, већ одлука одређеног судије. Код обављања судијске функције одавнина се у рђавој пракси, као рђав обичај, користи анонимност неделатника правде & делатника неправде. Анонимност чимбеника у правосуђу је формула да се направи пауза каштиге за неке селектоване субјекте који чине злоупотребе или у случају незнања судије. Индулгенција за савезника неврлине. Одличан пример за то је видљив студентима права у музеју Правног факултета у Београду.² Ова формула *спасоносне* анонимности, покушаја екскулпирања за очигледно незнање и необавезивање правом, за неовисност судинице/суткиње/судијице... од Устава и закона, ово демонстрирање дрског, професионално невоспитаног незнања и карикатуралне позе надмоћи и игноранције јесте и разлог степена

¹ Користимо синтагму о палети одлука. Ова синтагма је озбиљно дистанцирана од тачне атрибуције несхватљиво и неразумно превеликог степена грешака судије. Примећујемо да неосновано, непримерено користимо овај благи израз који је потпуно неадекватан степену рђавости поступања дејствујућег суца/суткиње, како би се рекло у вестернизованој лексици... Не знамо како би Басара овде бирао речи. Без склоности ка индулгенцији, користимо синтагму о несавршености резона и несавршености правног знања. Поврх тога, нећемо користити ни метафизички прикладну лексику коју користи Иван Десница у роману “Прољеће Ивана Галеба” када описује човека као *врећу контрадикција*. На крају анализе, показаће се да палета одлучивања суткиње из Новог Београда није гомила контрадикција, него нешто још горе. Термин о врећи контрадикција, математички неспорно показује да у том смешетелству има и рђавих, доминантно рђавих, али и покоја солидна одлука, и неки тачан резон. У анализираном судском предмету, на жалост, постоји само једна врста резона: нетачног, неподношљиво погрешног, увредљивог за било који правни поредак, логике која је доследно, безпаузно правно-интелектуално карикатурална/смешна. Доследност погрешном, неуморна нетачност, необјашњива глупост, самотитулисано право на одмор и отпор Уставу и закону, тврдоглави грешник или принципијелни идиот (дај Боже у грчком оригиналу)...

² У Музеју Правног факултета у Београду је и следећи експонат:

Решење о привременој забрани растурања часописа „Анали Правног факултета“ у Београду бр. 3, због написа којима се износе алармантна тврђења, а којима се изазива узнемирење грађана, чиме је повређен члан 52, став 1, тачка 2 Закона о штампи и другим видовима информација. ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО, УТ-Број: 47/71, Београд, 17. мај 1971. године (у прилогу је фотографија).

Где је име дике?

Штета што је ауторство оваквог решења непознато, широј, публици. Овакви субјекти и субјектице, јавни тужилац и судије (знам и примере где осуђени у оваквим поступцима имају лепа сећања на своје судије који су се бавили специфичним спортом) који су ауторе оваквих текстова послали на одмор о државном трошку треба златним словима, са златним фотографијама њиховог узорног лика да буду запамћени. Зашто? Зато што оваква генијална судска одлучивања треба да буду пелцер, речено у судском аргоу, и васпитни узор. Докле год овакви јунаци правосуђа остају анонимни, неће нам бити боље. Некаштига оваквих светлејших персоне створиће вјековечити основ за сталне репризе оваквог „идиотизма“. Прљавштина је прљавштина у ма коју боју да је обојиш, каже се у светоотачким књигама. (Правно) васпитање и морал вапе за именима оваквих дика.

неповерења анкетираниог народа, као субјекта демократије кога, ипак, не треба багателисати.³

Нотирамо још један аспект у духу модернизованог вербиса-сензитивног гендеризма, директивног/наредбодавног сензибилизма, скупа одлука женске особе која обавља функцију судије. Најпре, овај врло доминантан гендерски спецификум структуре судског већа нужним чини дилему како гендерски тачно означити лице које је женског гендера а чинодејствује у судијском статусу: као суткиња или судиница (што је још једна вестернизација српске вековне лексике⁴) или као судијица (аналогно градивном обрасцу као професор – професорица; наставник – наставница; секретар – секретарица; пуковник – пуковница...) или као судија (аналогно творби доктор – докторка, лекар – лекарка; пекар – пекарка; апотекар – апотекарка; тренер – тренерка...).

1. УЗРОК ЗА РАЗВОД БРАКА: ЗАКОНСКА И СУДСКА ДЕФИНИЦИЈА

У иницијалном акту, тужби за развод брака, тужиља тражи развод брака зато што су „брачни односи између парничних странака озбиљно и трајно нарушени, услед чега тужиља предлаже суду да брак разведе без покушаја мирења“.

³ Камо среће да су судови идиотски. Идиотски у грчком смислу независности од политике. Ипак, има доста примера неовисности судија/судова од закона (видети изјаву председника Републике Србије на ову тему или анкете о степену поверења које има народ у правосуђе...). Примера је безброј: од моралне чистоте спонзора хадшког трибунала који никад нису убијали децу до ефикасне и тачне истраге о домаћинском дочеку председника Србије у Сребреници; о некажњивости субјеката снимљеног догађаја који, испред зграде РТС, шутирају у главу човека који је осуђен да је папиром убио људе, а нису осуђени они који су убили безопасним средством – ракетом; они који су кући као сувенире понели из народне скупштине велика платна Лубарде, Коњевића, фотеље... нису малтретирани судским поступком, јер је по беспрекорној оцени суда – вредност тих ствари била нула динара ... Ако се и у шта може поверовати, може у овакав (не)идиотски резон. Иначе, дислокација слика Лубарде... и фотеља је била оног истога дана када је умрла хероина Милунка Савић, када је умро (јунак) патриотизам.

⁴ Нови ПЗ Србије користи термине „усвојитељ“, „хранитељ“, „старатељ“. Ми остајемо при ранијим, тачним „незаконским“ терминима „усвојилац“, „хранилац“, „старалац“. Разлози: 1) нисмо информисани да је у 2005. години била револуционарна измена лингвистичке теорије и праксе која би исходовала ову промену и да је Вук Караџић био други пут међу Србима; 2) „термиолошка“ хармонија с другим законима (о наслеђивању, о облигационим односима, Кривичним закоником...) и 3) недоследност новог законодавца (ако постоји усвојитељ, старатељ, хранитељ, треба да постоји и јавни тужитељ – а не постоји у ПЗ Србије. У нашем правном поретку не постоји ни поверитељ, већ поверилац /и у чл. 162 и 167 ПЗ Србије постоји поверилац, а не поверитељ/, а у нашем духовном поретку постоји мислилац, а не постоји мислитељ). И ПЗ ЦГ користи термин „усвојилац/усвојиоц“, односно „старалац“.

Дакле, овај брачни спор је покренут тужбом за развод брака зато што су „брачни односи између парничних странака озбиљно и трајно *нарушени*...“ Не знамо да ли је Породични закон Србије релевантан закон за судиницу/судијицу/суткињу која је делатница у „једном од првих судова“ у престоници? Ако је, где чуда, можда релевантан ПЗ С као извор права, тада је развод брака дефинисан тим законом. У члану 41 тог закона вели се да супружници могу да затраже развод брака ако су „брачни односи озбиљно и трајно поремећени или се објективно не може остваривати⁵ заједница живота“. Према чл. 52 Породичног закона Републике Српске, брак може да се разведе ако су брачни односи тешко и трајно поремећени, услед чега је заједнички живот постао неподношљив.⁶

Да резимирамо: према ПЗ Србије узрок за развод брака је квалификаторна поремећеност брачних односа или објективна „невазможност“, неостваривост заједнице живота. Пошто тужба за развод брака у овом конкретном случају не помиње објективну неостваривост циља брака – заједнице живота, као једини релевантни „разлог за развод брака“ се у тужби наводи квалификаторна (озбиљна и трајна) *нарушеност* брачних/ парничних⁷ односа. Дакле, не поремећеност брачних односа, како вели закон, него, како стоји у тужби, нарушеност тих односа. Да ли је поремећеност исто што и нарушеност? Да ли су то синоними? Да ли је то исти степен, иста врста „несавршености“, „оболелости“ брачних односа? Да ли је то једнак степен брачне патологије? Без амбиције да се то прогласи крунским аргументом, можемо да поставимо питање тачне перцепције било које парничне странке или *суткиње*: да ли је тежа перцепција, болнији доживљај да је неко титулише као нарушену или као поремећену особу? Интерсубјективна, стандардна, уобичајена, доминантна или скоро искључива перцепција је да је знатно тежи квалификатив о поремећености. Развод брака, посебно и са аспекта интереса детета, свакако захтева тежу варијанту (поремећеност или објективна неостваривост циља брака) а не лепршаву, безазлену нарушеност брачних односа.

⁵ Дакле, остваривати, а не остварити. Остваривање је глагол трајања, неперфектуиран, несвршен глагол. Законописац тражи тежи облик, више степен „болести брака“ јер није довољан инцидентан, појединачан случај неостварења брака, већ болест брака мора да има трајање у разумном року. Као што брак није *ad hoc* однос, него је брачни однос лоциран, пројектован *pro futuro*, ипак са умањеном временском и супстанцијалном амбицијом у односу на чл. 1 Брачних правила Српске Православне Цркве (брак је Света Тајна... која везују доживотном духовном и телесном везом...).

⁶ У ПЗ Републике Српске се наводи још један посебан разлог за развод брака: нестанак једног супружника у трајању од две године.

⁷ Брачни односи *парничних странака*, каже се у тужби. Оригинална, талентована и тачна синтагма. Тачна са животног, емотивно хладног аспекта, али правно нетачна стилизација. Зна се до када постоји законом дефинисан статус брачника. Узгред, супротно је и поменутом члану ПЗС. Да не улазимо у неке процесноправне прецизности.

Ако ову „терминолошку“ непрецизност оставимо по страни, суштинско питање је да ли постоји слобода парничних странака, једне или обе, да независно или аутономно могу да дефинишу бракоразводни узрок? Да ли судија има право да буде независан од закона? Да ли судија, било ког гендера, има право да не поступи, да не реагује, да багателише поступање парничне странке која багателише законску норму? Да ли овде важи правно-интелектуално бедан и ужасан резон да је то тако у пракси? Да ли је то пракса добрих судија, било ког гендера, или пракса судија, свих гендера, који у озбиљном правно-државном поретку треба да буду успешни кандидати за престанак функције судије због нестручности? Да ли је драгуљ у круни правосуђа терминолошки либерализам независан/супротан законској лексички и семантици? Да ли је правни, терминолошки хаос кориснији добром државно-правном поретку? Да ли је правна јасноћа, правна сигурност ближа правној сигурности и равноправности грађана? Где је боља правна аксиологија: у хаосу чији су аутори неовисне суткиње од закона и његових термина? Где је, не бољи, него где постоји правно-васпитни утицај, где постоји пракса хармонизована са правом, са законом? Сваки ред захтева и дисциплину. Сваки правни ред захтева и правну дисциплину (терминолошку, процесну, логичку...).

Сваки одговор је једноставан.

Законописац, кроз историју регула о бракоразводном узроку, показује тежњу (понекад и успех⁸) да промисли сваку реч/формулацију. Овом згодом, у овом тексту нећемо да објашњавамо правно-социјалне/филозофске/антрополошке импликације и етиологије избора стилизације бракоразводног узрока. Ово пишемо у једној интелектуално неамбициозној позицији, без ропства предрасуди да лице које је лош студент не може да буде солидан, нелош стручњак и знајући да у српском језику постоји реч изненађење. Са разлогом постоји реч, јер постоје и случајеви, збиља изненађења. Знамо и пре овог случаја да Ајнштајн није положио пријемни испит на техничкој академији; да Верди није положио пријемни испит на музичкој академији која је касније носила његово име; да је Николај Берђајев избачен тј. морао је да напусти школу због лоше оцене из веронауке, а касније је постао цењени мислилац религије, доктор теологије и лауреат за Нобелову награду; да је патријарх Павле у тузланској нижој гимназији имао слабу оцену из веронауке, као и Иво Андрић из математике... То су примери епектазе, напредовања у врлини. Чешћи су примери, да их не наводимо, инволуције (јер није ретко да неко задржи

⁸ Тешко је хармонизовати два принципа: добровољност, слободу брачног односа и очувања породице, Ю. Ф. Беспалова, О. А. Егоровой, О. Ю. Ильиной, *Семейное право*, Москва 2009, 173.

минимализам квалитета, али је некад и могућ *прогрес регреса*: од лошег постанути/постати још гори. Шпански писац Калдерон у делу „Живот је сан“ управо пише о безграничној инволуцији, о безмерности рђавости). Занимљиво је дефинисати шта илуструје податак о просечној оцени са студија лица која су изабрана за судију? Могуће је, наравно, да студент са лошим оценама није био током студија мотивисан или није био у прилици да учи. После дипломирања почне да више учи, наравно, у савезу са неким природним претпоставкама. Да ли су доминантно за судије бирања лица са нижим просеком? Ипак, бољи студент не треба да буде дисквалификован, дискриминисан у односу на горе. Шта то значи? Како су правосудни изборници савладали нуминозум, необјашњиву мистерију: како знају да изаберу горе који ће бити бољи, кориснији правосуђу. Како су открили код горих студената златоносну искру која ће учинити да буду бољи суци од бољих студената? Да није неки ген у питању, да није неко правно-биолошко тајно знање о ДНК/РНК? Како ти правосудни изборници успевају да виде ту одлучну, пресудну невидљиву суштину? Овакав квалитет их препоручује да буду кооптирани у централни кризни штаб за корону. Ово важно сазнање/таленат изборници у правосуђу треба и да обзнане. Зашто? Да би се том мудрошћу окористили народ и држава, да би та генијалност била на ползу и, рецимо, факултетима па да изаберу неког бољег од Радомира Лукића, који је имао само двоцифрену просечну оцену. Такво сазнање, таква мудрост изборника, часника нашег правосуђа је, неспорно, у општем интересу. А они баш и треба да чинодејствују у општем, а не у свом приватном интересу.

Иако шампионски неразумна, ова логика да су гори у перспективи сигурно бољи је одлична за здравље јер изазива смех. Убудуће можемо да очекујемо да ће искрени љубитељи, слушаоци поезије/песама Шемсе Леуше, не и М. Ратића (кога на предавањима поменем, кад говорим да је рад порекло наде, да је углазбио, што би БТ рекао, Хегелов стих да смо јачи од судбине) бити главни музички критичари за дела студента права Хендла или да ће инвалиди, као ја, бити главни фаворити за олимпијску репрезентацију. Већ данас нам је боље него сутра. Субверзија будућности, Фрактурисани футур.

Криминалци који пуцају у будућа поколења. Правда држи земље и градове.

Занимљива је једна морална паралела, једна илустрација о дисонанци бана Страхиње, сина јединца Бранислава Нушића, који је страдао као добровољац и један од 1300 каплара и његових каснијих, овековних вршњака који би неспорно (?) са морално-патриотским ентузијазмом прешли Албанију пешке и не би партиципирали у хедонизму у улици силиконских природних атрибуција.

Још један сет упитаности: да ли је лимитирана ова демонстрација/промоција независности судије од закона и промоција дозволе независности парничних странака од закона? Да ли је, следствено оваквој, не филозофији беде, већ беде филозофије, дозвољено и да се ова штеточинска самовласност лоцира и на друге теме? На пример, на назив закона. Зашто би се тај закон увек означавао као Породични закон, а не и другачије: као Закон о љубави или као закон о партнерству или као закон о правном оквиру прокреације или, закон о разводу – с обзиром на квантум, фреквенцију развода, с обзиром на фатумско финале брака? Зашто би се брак увек тако називао у поднесцима суду или у пресудама судије? Зашто се не би користио уместо брака термин свеза, савез, удруживање, партнерство, кооперација, лирска колаборација... Или да идемо даље: зашто би се суткиња/судијка/судиница/судијица увек тако звала? Има случајева, као што је овај, када би овакве субјектице и субјекте у правосуђу требало назвати парламентарцима/посланицима, посланицама, парламентаркама... Ово је близу истине, али није истина. Парламентарка, парламентарци су део посланичког ансамбла који никад сам/и не доносе одлуку. У овом конкретном случају, реч је о субјектици који је Парламент сам. Еманација Парламента. Епифеномен Скупштине. Посматрано са овог аспекта, евентуалне измене и допуне Породичног закона или, у новомовору парламентарке или Парламента, Закона о свези и развези, на пример, биле би врло специфичне. У првом степену и у неважном облику, нови Породични закон био би усвојен у Парламенту Србије. Цабе. Узалудан напор, јер би за народ Србије, за грађане Србије тај закон био примењен тек у тексту и терминима које изабере или дозволи суткиња као неуставни, непостојећи Парламент. О корозији правне сигурности, малигној правној педагогији, о правно-политичкој делузији да не говоримо. Ипак, ништа ново. Све је у дуговековном народном искуству и мудрости: што једна будала упропасти, то хиљаде бистрих не могу/тешко могу да исправе.

Замислите како звучи таква доследно спроведена иновативност: да о *Icali* (тужби на зулу језику) за развезу брака (развод) одлучује *Hakimka* (судија на турском) из Прекоречног суда (на Новом Београду). Катастрофа, а неспорно је све консеквентно „логици“ хакимке. За хећима.

Треба стати на пут какистократији: владавине, амбицији лоших/најгорих. У дилеми смо да ли је овде реч о какистократији или тимократији, владавине амбициозних, неосновано самоуверених, независних од васпитаности/стила, деградацији најбољих, о тимократији као прелазном облику ка олигархији, владавине корумпираних, богатих, корисницима успешног лобирања, асовима лукративности... Или о хибриду какистократије, тимократије и олигархије. Иако памтимо претходне примере епектазе, сигурни смо да је овај екземплар суткиње/

Парламента имао најмање десет на испиту из Породичног права на Факултету. Ипак, би пре рекли, на основу нашег двовековног педагошког искуства, да је имао 6 (шест). Нисмо сигурни за број репетиција. „Шестица“ „заслужена“, можда, одржајем или применом Лајбницеове правде као милосрђа мудраца⁹ или локалним обичајем.

Дакле, на овом месту у правно-техничкој, редукованој амбицији приказаћемо развој у српском праву стилизација бракоразводног, сингуларног или плуралног, узрока. Ова еволуција свакако свакоме нормалном сведочи о томе да је то ексклузивна законска тема, где постоји искључива надлежност законодавног, а не судског органа и где суптилна еволуција стилизације бракоразводног узрока сведочи о важности овог правног и животног питања за државно-правни поредак. Према Основном закону у браку из 1946. године, постојало је осам бракоразводних узрока утемељених на филозофији развода као правног лека и развода као санкције због кривице једног супружника. Конкретно, као бракоразводне узроке ОЗБ познаје ове чињенице: тешка поремећеност брачних односа тј. неподношљивост заједничког живота; рађење о глави; прељуба; злостављање, тешке увреде и нечастан живот; неизлечива умна болест или неспособност за расуђивање; злонамерно или неоправдано напуштање брачног друга; несталост брачног друга и осуда на казну брачног друга.¹⁰

Ако се фокусирамо на узрок који није заснован на кривици,¹¹ а који има супстанцијалну нит/повезаност са садашњим схватањем бракоразводног узрока, онда можемо и детаљније да наведемо чл. 53 ст. 1 ОЗБ. Према овој норми „ако су услед несагласности нарави, трајног неспоразума, неуклоњивог непријатељства или из било ког другог узрока брачни односи толико поремећени да је заједнички живот постао неподношљив, сваки брачни друг може тражити развод брака“. Једноставно, и тачно, тумачење ове норме јесте да је неважан фактор настанка овог бракоразводног узрока: или варничење карактера или неспоразум или стално, неизлечиво непријатељство или било који други узрок. Дакле, фактори настанка рђавих односа су дати *exempli causa*, а не *numerus clausus*. Бит-

⁹ Има једна занимљива прича о студенту који је, по приговору, полагао испит пред Комисијом. Није показао знање том приликом. Комисију су чинили два доцента и доајен Грађанског права, сином надничара. Прво су се изјаснили доценти и рекли да студент није знао. Доајен је обзанио супротну одлуку: „Комисија је узела у обзир све околности случаја, осим знања студента, и одлучила да положи испит.“ Још једна анегдота о чувеном професору вели да је студент положио на основу хумора а не знања (студент није знао, а чувени професор је, у том контексту, наручио кафу и пласт сена. Студент је рекао да пије горку кафу).

¹⁰ Видети чл. 53–60 ОЗБ.

¹¹ Детаљније о овом бракоразводном узроку видети проф. др М. Младеновић, *Породично право*, књига I, Београд 1981, 416 и даље.

но је констатовати не узрок, већ последицу: да су брачни односи толико поремећени да је неподношљиво бити у брачној заједници. Са садашњег искуства и аспекта анализована формулација ОЗБ говори да је потребна синтетичка последица: поремећеност односа која ствара неподношљивост заједничког живота. Дакле, по закону је потребна *кумуляција објективне чињенице* – поремећености односа и *субјективне чињенице* – осећај неподношљивости заједничког брачног живота. Са мало талента за етимологију и семантику, лако је констатовати да је поремећеност објективни атрибут, интересубјективно проверљив (Р. Лукић) доживљај, неперсонални или не само персонални став, неексклузивно персонално стање, реч објективне конотације, док је неподношљивост субјективне¹² атрибуције, импресија, а не експресија, лични/интимни доживљај, индивидуализовано а не социјално или колективно стање, солипсизам а не императивни, подразумевајући, очекивани утисак... Још једно, узгредно, запажање за оне који гаје лојалност закону, његовој речи или духу: поремећеност мора да ствара неподношљивост. Ако је узрочност у другом смеру, да неподношљивост ствара поремећеност, онда то закон, ОЗБ, не би дозволио да се квалификује као бракоразводни узрок. Очигледан је проблем доказивања, али да подсетимо да интелектуална или друга потешкоћа не оправдава капитулацију духа човека и закона. Чувени професор Жика Алексић је говорио да нема савршеног злочина, већ само несавршене истраге. Лењост ретких делатника у правосуђу, професионална, интелектуална невредност небројних појединки/аца или њихова некомпетентност не оправдавају капитулацију у сазнању потпуног и тачног чињеничног стања нити њихово несимпатисање или дистанцу према закону... Тешкоћа у животу у праву није изговор за капитулацију, већ наредба за прегнуће. Наравно, прегнуће лоших је горе од њихове лењости. Лењост лоших је претпоставка племенитог, светлог футура.

Дакле, поремећеност која ствара неподношљивост. Да ли је неко приметио реч нарушеност? За сада реч нарушеност у контексту стилизације бракоразводног узрока нисмо нашли. Трагамо даље, до следећег извора Породичног/Брачног права у Србији са амбицијом да нађемо реч нарушеност брачних односа у дикцији узрока за развод брака.

Следећи закон који ћемо анализовати јесте Закон о браку и породичним односима Србије из 1980. године. Према чл. 83 ЗБПОС „брачни друг може тражити развод брака ако су брачни односи озбиљно и трајно поремећени¹³ или кад се из других разлога не може остваривати

¹² Исто, вид. Г. Ковачек Станић, *Породично право*, Нови Сад 2005, 152.

¹³ Један од узрока за развод брака у Породичном закону Хрватске (прочишћен текст NN, бр. 103/15, 98/19, на снази од 01.01.2020), у чл. 51, ст. 1, т. 2, је тешка и трајна поремећеност односа. Дакле, ни у упоредном праву се не помиње никаква нарушеност односа.

сврха брака (несталост, душевна болест и слично).“ Анализа овакве дикције показује да је **један** узрок за развод брака на основу тужбе: немогућност остваривања сврхе брака. Разлози неостваривања сврхе брака, а то је заједница живота брачних другова, може да буде озбиљна и трајна поремећеност брачних односа или несталост (без дефиниције трајања), душевна болест или неки други слични разлози. Евидентно је да оригинална формулација из тужбе – нарушеност односа није пронађена ни у овом законском тексту.

Коначно, у чл. 41 ПЗ С, у позитивном праву Србије, развод брака по тужби је дефинисан на следећи начин: „Сваки супружник има право на развод брака ако су брачни односи озбиљно и трајно поремећени¹⁴ или ако се објективно не може остваривати заједница живота супружника.“¹⁵ Са највише основа, са најјачом аргументацијом можемо да закључимо да према ПЗ С, постоје **два** равноправна, алтернативно постављена узрока за развод брака: озбиљна и трајна поремећеност брачних односа (дикција одише, зрачи објективном конотацијом, а не субјективном конотацијом исказаном у избору речи неподношљивост брачних односа) или објективна немогућност остваривања брачне заједнице. Показује се да у овом равноправном и алтернативном бракоразводном узроку треба, такође, да постоји објективна, неперсонална, интересубјективно проверљива, доказива и несолипистичка неостваривост заједнице живота супружника. Занимљиво је да се евидентира ова двострука, алтернативна објективна компонента у формулацији бракоразводног узрока. Двострука, алтернативна, једнаковредна објективистичка конотација вербализације бракоразводног узрока. И без истраживања судске праксе, можемо да констатујемо да је тешко, тачније скоро немогуће, пронаћи судску пресуду у којој би се, са адекватном пажњом коју закон про-

¹⁴ Оваква дикција бракоразводног узрока говори о тзв. релативном, општем бракоразводном узроку у коме доминира потреба да се утврди у конкретном случају постојање сублимиране последице, без потребе да се евидентира и валоризује конкретна бракоразводна чињеница/етиологија (на пример, гласно спавање; алкохолизам; користољубивост; лукративност/профитабилност; финансијска нештедљивост; нештедљивост тј. дарежљивост себе у лирској сфери – тзв. демократски чулни манир...).

О односу последице и узрока у сфери развода, видети М. Младеновић, *Развод брака*, докторска дисертација, Београд 1964, 306–309.

¹⁵ У руском праву, у судском поступку до развода долази када је даљи заједнички живот немогућ (због непознатог боравишта, неспособности, осуде на више од три године лишења слободе), А. В. Власенко, Л. Ю. Грудцына, А. А. Спектор, *Семейное право России*, Ростов на Дону 2011, 178. У праву Бугарске узрок развода је дубоко и трајно/непоправљиво „растројство брака“, Е. Матејева, *Семейно право на Република Българија*, Софија 2010, 220. У Италији узрок за развод постоји када одређени догађаји чине неподношљивим наставак заједничког живота или узрокују штетне последице по васпитавање деце, вид. С. Hamilton & К. Stanley, *Family Law in Europe*, London, Dublin, Edinburgh 1995, 282.

писује, трагало за постојањем у конкретном судском случају квалификатива објективне немогућности остваривања (не свршен глагол, већ неперфектуиран глагол, глагол трајања) брачне заједнице живота. Исто тако, лако се констатује да ни у сада релевантном, позитивноправном законском тексту, не постоји нарушеност, реч коришћена у конкретној тужби за развод брака.

Питање се само поставља: да ли се у поступку развода брака примењује закон? Очигледно да се не примењује. Следеће, непотребно, питање је да ли је суд обавезан да примени закон? Да ли суткиња/судиница/судијица, у овом конкретном случају, има право да делегира законотворну надлежност парничној странки? Код суткиње/судијице/судинице *et cetera* која није сумасишавша, синкопирана субјектица, оваква делегација закониспитељске надлежности не постоји.

У овом конкретном поступку, изгледа да је залуд у Скупштини Србије донет Породични закон Србије/ПЗС, јер, по мишљењу судије Ј. П. нека странка може сама да дефинише **бракоразводни узрок**. Да ли се особа која води бракоразводну парницу може назвати судијицом, суткињом или судиницом? Да ли је реч о персони која је независна од закона? Да ли је реч о псеудосудском делатнику/делатници која је на основу квалитета свог правничког бића себе овластила да буде у комотној позицији, аутокомодитету, да не само замењује Скупштину, већ да буде изнад Скупштине Србије. Не стављамо знак питања, јер и није питање. Да ли оваква персона себе, карикатурално, декларише не само као супституцију или алтернацију посланика, већ алтерацију свих посланика Народне скупштине Србије! Да ли је дотична персона свесна своје оригиналне позиције у државно-правном поретку? Позиције крипто Парламента, тајно делајућег Парламента. Позиције рушења уставноправног поретка, непримене начела поделе власти и промовисања и извршења пуча и увођења диктатуре суткиње/судијице/судинице...¹⁶

Дакле, јасно је да реч нарушеност није присутна ни у једној дикцији бракоразводног узрока. Подсећамо да се, према Уставу Србије, према чл. 62, закључење, трајање и „раскид“ брака заснивају на слободи и равноправности мушкарца и жене и да се односи у браку и породици одређују законом“. Законом, а не вољом суткиње или парничне странке. Ако идемо апсурдном логиком суткиње, тада би ради равноправности странака требало хонорисати и другу парничну странку да сама донесе норму која је *contra legem*, али која одговара интересима те парничне странке.

¹⁶ У БиХ се, рецимо, део правосуђа означава термином правосудне мафије (врхунски интелектуалац и још сјајнији патриота, министар сигурности БиХ, *VOA*, 7, 12.2016). Овакво поступање крипто правосудног чимбеника је још тежа варијанта.

Још један аспект који је аргумент за нужност лојалности суткиње/Парламента самог према законским терминима¹⁷ који су вековима¹⁸ брушени.

Бројна породичноправна књижевност консенсуално развод дефинише као „правни начин престанка пуноважног брака за живота брачних другова одлуком надлежног органа из узрока законом предвиђених и у поступку који је прописан законом“.¹⁹ Тимократична суткиња/једночлана еманација Парламента самог може имати делузију о својој знаковитости. Ипак, је редослед познат. Дакле, са аспекта државно-правног поретка и уставно-правног система зна се ред, а зна се и са аспекта рангирања истинитости и квалитета мисли, са сазнајног, правно-теоријског аспекта. Не можемо, упркос форсирању надреалистичке маште (ако то није плеоназам) да наслутимо који би то стил размишљања (осим оног који је тема једног ванпарничног поступка а препознатљив је по једном књижевнику, правнику и лекару који је био љубитељ култа породице или по месту смрти Петра Кочића), могао да сугерише другачији став. Дакле, узрок за развезу, како би у својој делузионој аутономији рекао Парламент-субјектица права, или субјектица права у приватној представи где глуми једночлани Парламент сам, или узрок за развод брака је дефинисан у закону.²⁰ Снабдевена делузијом

¹⁷ У императивној законској норми бесмислена је, посебно за студента права и друге, термилошка либерализација или судијска сувереност/аутономност од законске терминологије. Ако би се то дозволило хаос би био апсолутан и систематски. Онда би, по тој нелогичи, и сам назив суда могао да буде термилошки акварелан, необавезан. На пример, Први основни суд би се могао назвати Прекоречки (не Прекоречни, јер ако можемо бити неовисни од правних закона, можемо и од језичких закона) или суд на Њу Ситију (задржали смо писмо, не и језик). Идиоти би славили своје идиотске позиције. Не дај Боже. Нећемо ваљда доживети дан идиотских слобода, дан идиотске независности, дан слободног идиотизма.....

Уместо озбиљне и трајне поремећености брачних односа или објективне немогућности остваривања циља брака – заједнице живота, можда би модернизована суткиња пресуду доносила на основу тога да ли је брак пропао (*divorce break-down*), вид. М. Младеновић, С. Панов, *Породично право*, Београд 2003, 245.

¹⁸ У двадесетом и двадесет првом столећу.

¹⁹ М. Младеновић, (1981), 394 и даље. Исто вели и дефиниција „раставе брака за живота обају брачних другова одлуком суда... на основи утврђеног узрока за раставу“. Највише „позорности“ је било посвећено одабиру узрока, вид. М. Алинчић, А. Бакарић Аврамовић, Д. Храбар, Д. Јаковац Лозић, А. Кораћ, *Породично право*, Загреб 2001, 105, 106.

²⁰ Узрок и поступак развода мора да буде по закону, јер се у томе огледа присутност друштвеног интереса и институционални карактер брака, вид. З. Поњавић, *Породично право*, Крагујевац 2005, 154. На тему процедуре, узрока и начина престанка брака нема аутономне, већ хетерономне/императивне норме.

Развод, као и сам брак, је индивидуално/породично/друштвено важан у својој религиозној, социјалној, психолошкој, економској димензији. У Енглеској је у 2013. години било око 115 000 развода, и 974 престанка *civil partnership*, J. Herring, *Family Law*, Edinburgh 2017, 132, 137.

суткиња/еманација Парламента самог би могла да умисли, као врховна интелектуална лидерка, да врши ревизију ове правно-теоријске дефиниције развода и у делу који каже да се о разводу одлучује „одлуком надлежног органа“. У најбољој колегијалној намери, намери да растерети своје колеге бројним судским предметима, могло би да се очекује, следственој а погрешној консеквенцији, да о разводу одлучује комунална полиција, порески орган или неко еснафско удружење пензионисаних балетана. Зна се где је место оваквом „правном“ „резону“. У поступку испитивања услова за лоцирање код једног приповедача из Шапца или на заслуженом принудном одмору или на дугом учењу.

2. ФАКТОГРАФИЈА КОНКРЕТНОГ СУДСКОГ СПОРА: ЈЕЗИК И ПИСМО

Суткиња/судијица/амебна-променљива из судског у парламентарни статус/обличје, једноћелијска/једночлана еманација Парламента самог, власница делузије да је Парламент сам, у току поступка дозволила је да:

- Једна парнична странка поднесе поднесак којим образлаже потребе за алиментацијом на нећириличком, латиничном, писму;

- Виши суд је своју одлуку доставио на формулару написаном на латиничном писму, што вероватно сматра уредним достављањем поднеска по закону. Да ли латиничним достављањем, (тј. доставницом исписаном на латиници) другостепене пресуде у Србији наступа правноснажност:

- Друга парнична страна/тужени је, у ироничном тону и маниру да освести, подсети поступајућу хибридную суткињу/Парламент, такође, доставио поднесак на латиничном писму. Ћутање, незнаљачка пасива суткиње/Парламента је било очекивана. Нисмо хтели да помажемо суткињи/Парламенту, да је пробудимо из незнања и доведемо у будно стање за закон у толикој мери да поднесак напишемо на јапанском језику. Зашто на јапанском језику? Једноставно: ако судијица багателише уставно начело и основну, општу законску норму о писму, може, потпуно равноправно у својој логици нелогике, у својој лојалности незаконитом, да багателише и уставно начело и основну, општу норму о језику.

Суд суди по Уставу и закону...? Да ли и суд у Новом Београду? У начелне одредбе Устава Републике Србије спада и одредба о језику и писму. У члану 10 Устава Србије одређује се да:

У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо.

Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава.

Дакле, уставно начело дефинише питање службене употребе језика и писма. Багателисање, необзирање и непримена уставног начела свакако сведочи о професионалном профили суткиње/судијице/судинице/еманације Парламента/једночланог Парламента/карикатурално диктаторског амепног парламентарца/Парламента.

Скрећемо пажњу и на још једну лингвистичко-семантичку специфичност. Стилизација овог члана је таква да указује на кумулативност, супстанцијалну неодвојивост српског језика и ћириличног писма. Ако судија снабдевен шаром/палетом претходне атрибуције у свом незнању и делузији сматра да је изнад Устава па не мора да примењује начело о ћириличком писму, онда сходно систему свог умног хаоса може да умисли и да не мора да примени ни начело о српском језику, па да у суду чинодејствује по бхц, хашком терминологијом речено или на америчком или аустријском, швајцарском... Занимљиво је да ли овде постоји тзв. нулта толеранција професионалног/умног/моралног малигнитета. Толеранција ниподаштавања уставних начела сведочи о здрављу и будућности правног поретка. Да ли толеранција непримене Устава и закона, значи и да ће судови толерисати о „огрешење“ о норму о кривичном делу, неплаћању пореза, накаштиги штетника...

Према чл. 1 Закона о службеној употреби језика и писама (*Сл. Гласник РС*, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005, 30/2010, 47/2018 и 48/2018) у оквиру основних одредби и у члану 1 стоји:

У Републици Србији у службеној је употреби **српски језик**.

У Републици Србији у службеној је употреби **ћирилично писмо**, а латинично писмо на начин утврђен овим законом.

На подручјима Републике Србије на којима живе припадници националних мањина у службеној употреби су, истовремено са српским језиком и језици и писма националних мањина, на начин утврђен овим законом.

Чланом 2 се одређује да се службеном употребом језика и писама, у смислу овог закона, сматра употреба језика и писама у раду: *државних органа*, органа аутономних покрајина, градова и општина (у даљем тексту: органи), установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења (у даљем тексту: организације које врше јавна овлашћења).

Службеном употребом језика и писама, у смислу овог закона, сматра се и употреба језика и писама у раду јавних предузећа и јавних служби, као и у раду других организација кад врше послове утврђене овим законом.

Чланом 3 прописано је да се службеном употребом језика и писама сматра нарочито употреба језика и писама у:

1) усномом и писменом општењу органа и организација међусобно, као и са странкама, односно грађанима;

2) вођењу поступка за остваривање и заштиту права, дужности и одговорности грађана (тако, у члану 6 се каже да свако има право да у поступку пред органом, односно организацијом која у вршењу јавних овлашћења решава о његовом праву и дужности употребљава свој језик и да се у том поступку упознаје са чињеницама на свом језику)

3) вођењу прописаних евиденција од стране општинских органа и организација које врше јавна овлашћења на територији општине (у даљем тексту: евиденције);

4) издавању јавних исправа, као и других исправа које су од интереса за остваривање законом утврђених права грађана;

5) остваривању права, дужности и одговорности радника из рада или по основу рада.

Службеном употребом језика и писама сматра се и употреба језика и писама при: исписивању назива места и других географских назива, назива тргова и улица, назива органа, организација и фирми, објављивању јавних позива, обавештења и упозорења за јавност, као и при исписивању других јавних натписа.

У намери да покажемо да се употреба језика и писма сматра врло важном законском темом, наводимо и чланове који регулишу поједине области или специфичне теме битне за језик и писмо. Тако, у члану 4 се каже да орган, организација и други субјект може свој назив, фирму или други јавни натпис да испише, поред ћириличног, и латиничким писмом. У фирми предузећа, установе и другог правног лица, односно радње или другог облика обављања делатности део који се користи као знак може се исписивати само латиничким писмом.

У члану 5 се прописује да се саобраћајни знаци и путни правци на међународним и магистралним путевима, називи места и други географски називи исписују ћириличким и латиничким писмом. Саобраћајни знаци и путни правци на другим путевима, називи улица и тргова и други јавни натписи могу се, поред ћириличног, исписивати и латиничким писмом.

Чланом 7 се дефинише и локација/лоцираност, просторна дефиниција језика и писма националних мањина тако да је њихово место после, у вертикали и хоризонтални, ћириличног писма: испод или десно од ћириличног текста. Конкретно: У службеној употреби текст на језицима и писмима националних мањина (у даљем тексту: језици националних мањина) исписује се после текста на српском језику **испод или десно** од њега, истим обликом и величином слова.

Ако је више језика националних мањина у службеној употреби, текст на тим језицима исписује се после српског језика по азбучном реду. Исто говори и члан 10 који говори о лоцираности латиничког писма: Кад се, у складу са одредбама овог закона текст исписује и латиничким писмом, текст на латиничком писму исписује се после текста на ћириличком писму, испод или десно од њега.

Иако у овом судском спору нема чињеница које омогућавају примену трећег одељка закона (Службена употреба језика и писама националних мањина), помињемо и члан 11:

На територији јединице локалне самоуправе где традиционално живе припадници националних мањина, њихов језик и писмо може бити у равноправној службеној употреби.

Јединица локалне самоуправе ће обавезно својим статутом увести у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине уколико проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на њеној територији достиже 15 % према резултатима последњег пописа становништва, најкасније у року од 90 дана од дана утврђивања законом прописаних услова.

Службена употреба језика националних мањина из става 1. овог члана подразумева нарочито: коришћење језика националних мањина у управном и судском поступку и вођење управног поступка и судског поступка на језику националне мањине; употребу језика националне мањине у комуникацији органа са јавним овлашћењима са грађанима; издавање јавних исправа и вођење службених евиденција и збирки личних података на језицима националних мањина и прихватање тих исправа на тим језицима као пуноважних; употребу језика националних мањина на гласачким листићима и бирачком материјалу; употребу језика националних мањина у раду представничких тела.

На територијама из става 2. овог члана, имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису.

У насељеним местима у јединицама локалне самоуправе, чија је територија одређена у складу са законом којим се уређује територијална организација Републике Србије, у којима проценат припадника одређене националне мањине у укупном броју становника на територији насељеног места достиже 15 % према резултатима последњег пописа становништва имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према

њеној традицији и правопису, и у случају да језик те националне мањине није у службеној употреби на територији јединице локалне самоуправе, у складу са ставом 2. овог члана.

Скупштина јединице локалне самоуправе утврдиће статутом насељена места из става 5. овог члана, имајући у виду традиционалну насељеност припадника националне мањине и претходно прибављено мишљење националног савета националне мањине.

Језици националних мањина који су у службеној употреби у раду органа аутономне покрајине утврђују се њеним статутом.

Закони и прописи се објављују и на језицима националних мањина, у складу са законом којим се уређује заштита права и слобода националних мањина.

Припадници националних мањина чији број у укупном становништву Републике Србије достиже најмање 2 % према последњем попису становништва могу се обратити републичким органима на свом језику и имају право да добију одговор на том језику.

Припадници националних мањина чији број у укупном становништву Републике Србије не достиже 2 % према последњем попису становништва могу се обратити републичким органима на свом језику и имају право да добију одговор на том језику преко јединице локалне самоуправе у којој је језик те националне мањине у службеној употреби, при чему јединица локалне самоуправе обезбеђује превођење и сноси трошкове превођења дописа упућеног републичком органу и одговора тог органа.

Народни посланик припадник националне мањине има право да на седници Народне скупштине говори и да писане документе у раду Народне скупштине, предвиђене Пословником, подноси на свом језику.

Када се народни посланик у раду Народне скупштине служи својим језиком у смислу става 11. овог члана, стално или у одређеном случају, генерални секретар Народне скупштине је дужан да обезбеди истовремено превођење његовог усменог излагања или документа који је поднео, на српски језик.

У члану 12 се каже: Првостепени управни, кривични, парнични или други поступак у коме се решава о правима и дужностима грађана води се на српском језику.

Поступак из става 1. овог члана може се водити и на језику националних мањина који је у службеној употреби у органу, односно у организацији која води поступак.

Ако је орган, односно организација која води поступак образована за више општина, поступак се може водити на језицима националних

мањина који су у службеној употреби у општинама обухваћеним подручјем тог органа, односно организације и то за странке у поступку – припаднике националних мањина који имају пребивалиште у општини у којој је у службеној употреби језик националне мањине.

Кад у поступку учествује једна странка – припадник националне мањине, поступак се, на њен захтев, води на језику националне мањине који је у службеној употреби у органу, односно организацији која води поступак.

Кад у поступку учествује више странака чији језици нису исти, поступак се води на једном од језика који су у службеној употреби у органу, односно организацији која води поступак о коме се стране споразумеју.

Ако се странке не споразумеју о томе на ком ће се језику водити поступак, језик поступка одређује орган, односно организација пред којом се води поступак, осим ако једна од странака захтева да се поступак води на српском језику, у ком случају ће се поступак водити на том језику.

Члан 13 прописује да утврђивање језика на коме ће се водити поступак је претходно питање о коме, у складу са одредбама овог закона, одлучује лице које води поступак.

Службено лице које води поступак дужно је да упозна странку који су језици у службеној употреби на подручју органа, односно организације пред којом се води поступак и да затражи од странке да се изјасни на ком ће се језику водити поступак.

Док се не утврди језик поступка, службено лице води поступак на српском језику.

Начин утврђивања језика поступка и утврђен језик поступка назначује се у записнику.

Чланом 14 и 15 се одређује да записник и одлуке у првостепеном поступку и у вези с тим поступком израђују се, као аутентични текстови, на српском језику и на језику националне мањине, ако је на језику националне мањине вођен поступак.

Странка у поступку чији језик није утврђен као језик поступка има права утврђена у чл. 16. и 17. овог закона.

Другостепени поступак води се на српском језику, а странке у поступку имају права утврђена у чл. 16. и 17. овог закона.

Другостепено решење, одлуку, записник, поднеске, исправе и друга писмена у другостепеном поступку и у вези с другостепеним поступком преводи првостепени орган или организација на језик, односно језике на којима је вођен првостепени поступак.

Чланови 16, 17 и 18 кажу да се на подручјима на којима језици националних мањина нису у службеној употреби, органи, односно орга-

низације који воде поступак дужни су да припадницима националних мањина који код њих остварују своја права и обавезе обезбеде:

1) да у поступку код ових органа и организација употребљавају свој језик и писмо;

2) да на свом језику подносе молбе, жалбе, тужбе, предлоге, представке и друге поднеске;

3) да им се на њихов захтев достављају на њиховом језику отправци решења, пресуда и других аката којима се решава о њиховим правима и обавезама, као и сведочанства, уверења, потврде, и друга писмена.

Сматраће се да постоји захтев из тачке 3. става 1. овог члана и ако је поднесак поднет на језику националне мањине.

Изјаве странака, сведока, вештака и других лица која учествују у поступку на подручјима у којима није у службеној употреби језик националне мањине дате на језику националне мањине, уносе се у записник на српском језику. На захтев припадника националне мањине, који је учесник у поступку, записник или поједини његови делови превешће се на језик националне мањине.

Изјаве лица из става 1. овог члана, дате на српском језику, превод се на језик националне мањине ако захтева припадник националне мањине који је учесник у поступку.

Поступак се води уз помоћ тумача ако службено лице које води поступак не познаје у довољној мери језик националне мањине.

Трошкове превођења сноси орган, односно организација код које се води поступак.

Одредбе члана 16. и ст. 1–4. овог члана сходно се примењују и у поступку код Уставног суда.

На подручјима на којима су у службеној употреби и језици националних мањина, сведочанства о стеченом образовању, кад је настава извођена на језику националне мањине, друге јавне исправе, као и друге исправе које су од интереса за остваривање законом утврђених права грађана, на захтев припадника те националне мањине, издају се и на његовом језику.

На подручјима на којима су у службеној употреби и језици националних мањина, евиденције из члана 3. тачка 3. овог закона воде се и на тим језицима.

Обрасци јавних исправа, као и обрасци евиденција за потребе подручја на којима су у службеној употреби језици националних мањина, штампају се двојезично, на српском и на језику сваке националне мањине чији је језик у службеној употреби.

Припадници националних мањина имају право на слободан избор и коришћење личног имена и имена своје деце, као и на уписивање ових личних имена у све јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података према језику и правопису припадника националне мањине.

Право из става 1. овог члана не искључује паралелан упис имена и по српском правопису и писму (чл. 18 и 18а).

Члановима 19 и 20 се прописује да на подручјима на којима су у службеној употреби и језици националних мањина, називи места и други географски називи, називи улица и тргова, називи органа и организација, саобраћајни знаци, обавештења и упозорења за јавност и други јавни натписи исписују се и на језицима националних мањина.

Фирма предузећа, установе и другог правног лица исписује се на српском језику и на језику националних мањина који је у службеној употреби у општини у којој је седиште тог субјекта.

Фирма се може исписати и на језику националних мањина, који је у службеној употреби у месту пословања субјекта из става 1. овог члана.

Правно лице из става 1. овог члана није дужно да исписује на српском језику, односно на језику националних мањина, фирму или њен део који се користи као робни знак, без обзира на његово језичко порекло.

У одељку V у члану 22 се каже да надзор над спровођењем одредаба овог закона врше, у оквиру свог делокруга, министарства надлежна за послове у области управе, саобраћаја, урбанизма и стамбено-комуналних послова, просвете, културе и здравства.

У одељку VI овог закона говори се о казним одредбама, на не баш савршен начин, јер се непосредно санкционише само понашање *contra legem* поступање противно члану 20. Наравно, поступање противно закону у другим сегментима треба да буде санкционисано применом других закона. Конкретно, у чл. 24 се одређује да се новчаном казном од 20.000 до 1.000.000 динара кажњава за привредни преступ предузеће, установа или друго правно лице које истакне, односно испише фирму противно одредбама члана 20. овог закона. За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 4.000 до 70.000 динара. Чланом 25 се одређује да се новчаном казном од 10.000 до 250.000 динара казниће се за прекршај власник радње која нема својство правног лица ако испише, односно истакне фирму супротно одредби члана 20. овог закона.

Exempli causa, наводимо још један закон који је релевантан за овај аспект анализе. Закон о парничном поступку (*Сл. гласник РС*, бр.

72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020), уређује, у оквиру општих и основних одредаба, правила поступка за пружање судске правне заштите по којима се поступа и одлучује у парницама за решавање спорова насталих поводом повреде права личности и спорова из породичних, радних, привредних, имовинскоправних и других грађанскоправних односа, осим спорова за које је посебним законом прописана друга врста поступка (чл. 1).

Оно што је за нас посебно релевантно, према члану 6 ЗПП, у парничном поступку у службеној употреби је **српски језик и ћирилично писмо**. Други језици и писма службено се употребљавају у складу са законом.

У судовима на чијим подручјима живе припадници националних мањина, у службеној употреби су и њихови језици и писма, у складу са Уставом и законом. Странке и други учесници у поступку имају право да се служе својим језиком и писмом, у складу са одредбама овог закона.

Сви ови законски текстови недвосмислено и без могућности и потребе судије да о томе заузима свој став, да „промишља“ јасну норму, императивно налажу да се у току судског поступка примењује норма о српском језику и ћириличком писму. Судија који не зна основна уставна начела и основне одредбе врло референтних закона не треба да ужива имунитет због свог незнања, нестручности и комодитет за рушење темеља државноправног поретка багателисањем/ниподаштавањем закона.

Како ће судија применити правну норму за грађане и парничне странке ако их не примењује ни на себе, тј. у поступку који води? Академик и Професор Слободан Перовић²¹ је говорио да кад идеш судији идеш правди као првој звучној асоцијацији праву. Да ли овај академски оптимизам и категорички логички и морални императив важи и код суткиња&sdаса који су независни од норме о српском језику и писму? Истина је изнад чињеница, као што је правда изнад истине, и као што је, као Аристотелова жижа врлина – слобода²² изнад правде.²³ Да ли је ова нужна, спасоносна хијерархија и хармонија присутна у поретку у коме је суткиња... тако показаног сиромашног, тачније бедног сазнајног и професионалног капацитета да не зна основне начелне одредбе?

Осим каштиге за судију/суткињу, судијицу/једночлану еманацију Парламента..., правна последица оваквог противуставног и незаконичног

²¹ Ово су четири примера недовољно великих слова, великих слова која припадају дики нашег права.

²² Право је *ars libertatum*.

²³ Следствено Хегелу (брак је љубав уобличена правом и моралом) и Библије (Кад бих имао сво знање и дар прорицања и Вере да бих и горе могао да премештам, а Љубави не имао био бих ништа), суштина Породичног права је љубав као извориште правде и уточиште слободе, вид. С. И. Панов, *Право на родитељство*, Београд 1998, 12.

тог делања треба, наравно, да буде правна ирелевантност таквих поднесака који нису на српском језику и ћириличком писму.²⁴ Да ли је потребно да друга парнична странка подсети или научи суд/суткињу... о оваквој норми? Наравно да не. *Iura novit curia* – гласи оптимистичка презумпција. Нужна последица овакве незаконитости поступајућег судије треба да буде, после поништења незаконитих процесних радњи и њиховог понављања, овај пут по закону, да судија који је све то произвео надокнади и трошкове поступка који је био незаконит.

Устав Србије у чл. 3 вели да се владавина права остварује и повиновањем власти Уставу и закону. Повиновањем.

Према Закону о судијама (*Сл. гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 - одлука УС, 121/2012, 124/2012 - одлука УС, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 - одлука УС, 106/2015, 63/2016, 47/2017), *са статусом начела, наводи се у чл. 1 да је судија независан у поступању и доношењу одлуке.*

Судија суди и пресуђује на основу Устава, закона и других општих аката, потврђених међународних уговора, општеприхваћених правила међународног права.

У члану 3 ст. 2 се каже да је судија дужан да непристрасно води поступак по својој савести, у складу са властитом проценом чињеница и тумачењем права, уз обезбеђење правичног суђења и поштовање процесних права странака гарантованих Уставом, законом и међународним актима.

Одговорност за штету је регулисана чл. 6: За штету коју судија проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија. Ако је Република Србија на основу правноснажне судске одлуке, односно поравнања закљученог пред судом или другим надлежним органом, исплатила штету из става 1. овог члана, може тражити од судије накнаду исплаћеног износа, ако је штета проузрокована намерно. Ако је одлуком Уставног суда, Европског суда за људска права или другог међународног суда, утврђено да су у току судског поступка кршена људска права и основне слободе и да је пресуда заснована на таквом кршењу или да је пресуда изостала због кршења права на суђење у разумном року, Република Србија може тражити од судије накнаду исплаћеног износа, ако је штета учињена намерно. На захтев министра надлежног за правосуђе, Републички јавни правобранилац је дужан да покрене парнични поступак пред надлежним судом за накнаду ис-

²⁴ И према Законнику о кривичном поступку (*Сл. Гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019), у општим и основним одредбама у члану 11 који прописује језик и писмо у кривичном поступку каже да су у поступку у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо.

плаћеног износа из ст. 2. и 3. овог члана, по претходно прибављеном мишљењу Високог савета судства. Високи савет судства даје мишљење у року од 30 дана.

Према чл. 22 судија је слободан у заступању свог схватања, утврђивању чињеница и примени права, у свему о чему одлучује. Судија није дужан да икоме, па ни другим судијама и председнику суда, објашњава своја правна схватања и утврђено чињенично стање, изузев у образложењу одлуке или кад то закон посебно налаже.

Ова одредба мора да буде у складу са чланом 1 који прописује које правне акте и изворе мора да примењује суд када суди и када пресуђује. Судија није независан од Устава и закона, већ од незаконског утицаја других лица. Судија је независан и од личности странака и околности случаја.

Расподељујући предмете случајем, према члану 24, судија предмете прима према редоследу независном од личности странака и околности правне ствари. Судији се предмети поверавају на основу распореда послова у суду, у складу са Судским пословником, према редоследу унапред утврђеним за сваку календарску годину, искључиво на основу ознаке и броја предмета. Нико нема права да судска већа образује и предмете додељује мимо распореда послова и редоследа пријема предмета.

Одступања су предвиђена у чл. 25.

Судија није независан и од времена. *Обавештавање о трајању поступка, према чл. 28:* судија је дужан да председника суда обавести зашто првостепени поступак није окончан у року од једне године и да га затим на свака три месеца обавештава о даљем развоју поступка.

Судија није независан и у погледу послова који су неспојиви, инкомпатибилни са судијском функцијом. *Према чл. 31,* судија је дужан да писмено обавести Високи савет судства о свакој служби или послу за које постоји могућност да су неспојиви са судијском функцијом.

Судија није независан ни у погледу стручне спреме, радног искуства и осталих атрибуција. Према члану 43, за судију може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државним органима, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит²⁵ и који је стручан, оспособљен и достојан судијске функције.

²⁵ Логика захтева консеквентност. Као што је врлина безпаузна, таква је и логика. Треба погледати просек оцена са студија лица која су изабрана за судију. Вероватно је да се чешће бирају лица са нижим просеком и дужим периодом студирања. Треба погледати референтне податке. Дакле, бирају се, нежно речено, не бољи студенти, тачније речено-гори студенти. Већ смо говорили о таленту селектора у правосуђу да реше нуминозум, да препознају футур да ће гори студенти бити бољи за правосуђе од бољих студената. Следствено овој логици из праксе, било би занимљиво видети како би поменути селектори/изборници/часници решили следећу мистерију: како да

Стручност подразумева поседовање теоријског и практичног знања потребног за обављање судијске функције. (чл. 45 ст. 2).

Достојност подразумева моралне особине које судија треба да поседује и понашање у складу са тим особинама.

Моралне особине које судија треба да поседује су: поштење, савесност, правичност, достојанственост, истрајност и узорност, а понашање у складу са тим особинама подразумева чување угледа судије и суда у служби и изван ње, свест о друштвеној одговорности, одржавање независности и непристрасности, поузданости и достојанства у служби и изван ње и преузимање одговорности за унутрашњу организацију и позитивну слику о судству у јавности (чл. 45 ст. 3 и 4).

Свакако да независност од Устава и закона суткиње.../еманације Парламента у конкретном случају није жељена савесност, истрајност, узорност ... која чува углед судије и суда и ствара позитивну представу о судству...

Полажући заклетву, судија се заклиње својом чашћу да ће своју функцију вршити **верно Уставу и закону**, по најбољем знању и умећу и служити само истини и правди.

Према чл. 62, судија може да буде разрешен када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним судијске функције, кад нестручно врши функцију или због учињеног тешког дисциплинског прекршаја. Према чл. 63, нестручним се сматра недовољно успешно вршење судијске функције, ако судија добије оцену „не задовољава“, сходно критеријумима и мерилима за вредновање рада судија.

Иницијативу за разрешење судије може поднети *свако лице*. Високи савет судства, по службеној дужности или на предлог председника суда, председника непосредно вишег суда, председника Врховног касационог суда, органа надлежних за вредновање рада судије и Дисциплинске комисије покреће поступак за разрешење судије.

Разлоге за разрешење утврђује Високи савет судства.

Судија није независан ни од дисциплинске санкције. Дисциплинска одговорност судије постоји у случају несавесног вршење судијске функције или понашања судије недостојно судијске функције. Да ли је

код лица која нису завршили факултет препознају идеалне субјекте за правосуђе? Једно је образовање, школа а друго је мудрост. Ако већ они који су завршили факултет и положили прав. испит не примењују закон јер га не знају или га багателишу јер сматрају себе важнијим од тога, можда би мудар човек који није учио право, није учио те неважне законе, ипак био кориснији за правосуђе? Речено без ироније, само консеквентно критикованом стилу тј. нестилу мишљења, тј. немисљења.

савестан судија који не зна закон и да ли је достојан те функција ако контрира Уставу и закону? Чланом 90 као дисциплински прекршаји су предвиђени, на пример:

- повреда начела непристрасности;
- пропуштање судије да тражи *изузеће* у предметима у којима постоји разлог за изузеће, односно искључење предвиђен законом;
- узимање предмета у рад редом који неоправдано одступа од реда којим су примљени;
- неоправдано *одуговлачење* поступка;
- очигледно *некоректно* поступање према учесницима у судским поступцима и запосленима у суду;
- прихватање поклона супротно прописима који регулишу сукоб интереса;
- упуштање судије у непримерене односе са странкама или њиховим правним заступницима у поступку који води;
- обављање активности које су законом одређене као неспојиве са судијском функцијом;
- неоправдана измена годишњег *распореда* судијских послова у суду и повреда принципа случајног судије супротно закону;
- кршење одредаба Етичког кодекса у већој мери.

Тежак дисциплински прекршај постоји ако је услед извршења дисциплинског прекршаја дошло до озбиљног поремећаја у вршењу судске власти или обављања радних задатака у суду или до тешког нарушавања угледа и поверења јавности у судство, а нарочито застаревања предмета због несавесног рада судије и ако је наступила већа *штета* у имовини странке у поступку, као и у случају поновљеног дисциплинског прекршаја.

Врло је занимљив још један аспект. Закон о судијама у чл. 46 одређује забрану дискриминације: *Приликом избора и предлагања за избор судије забрањена је дискриминација по било ком основу.*

При избору и предлагању за избор судија води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језику националне мањине, који је у службеној употреби у суду.

Код избора судије поротника, норма има различиту дикцију. Према чл. 81, одређује се да за судију поротника може бити именован пунолетни држављанин Републике Србије који је достојан функције судије поротника.

Судија поротник не може бити члан политичке странке, нити политички деловати на други начин.

При именовану води се рачуна о полу, старости, занимању и друштвеном положају кандидата, о знању, стручности и склоности ка појединим врстама судских ствари.

Ако се анализује гендерски састав судија, вероватно, и судија поротника, онда се може приметити неравноправност гендера/полова... Гендерски спецификум не мора бити од значаја код привредноправних или других спорова. Код породичних спорова, не баш увек, постоји ова референтност. Ипак, у неким породичноправним споровима, није савршен осећај равноправности грађана, по било ком основу (чл. 21 ст. 3 Устава Србије) када је ансамбл судијског већа сачињен једнородно, једнополно, једногендерски. И то не само судијски ансамбл, већ једногендерска асамблеја постоји и код свих других (органа старатељства, више инстанце). Ово је време када се врло снажно и врло свуда инсистира на гендерском елементу. Гле чуда, баш се тај гендерски елемент, баш та димензија равноправности багателише код породичних спорова, судских поступака...²⁶

Шта ваља чинити према оваквом раднику/радници у правосуђу? То није радник правосуђа, већ само радник/радница у правосуђу. Конкретна суткиња/еманација Парламента самог мора да знада су начела Устава и законске основне, опште одредбе, темељ, најважнији део државно-правног поретка. Ако их не зна, ако их багателише/игнорише, ако не једном већ често и у оквиру једног судског спора их не примењује/ако им контрира, онда таква персоне (видети код италијанског нобеловца Пирандела семантику персоне као маске, као злобног прикривања), због достојанства једног државно-правног поретка, због његовог угледа и ваљане будућности, мора да буде озбиљан кандидат за примену *преклузивне* норме о стручности судије. Осим тога, са позиције парничне странке, таква процесна поступања противна уставним начелима и основним законским одредбама треба да буду анулирана, такве процесне радње и поднесци остају без правног дејства. Замислите апсурд, тужну карикатуру ако би сутрадан размножене персоне овако малформира-

²⁶ Гендер, ваља испитати, утиче на перцепцију и рецепцију. Нисмо чули за женску електронику, али јесмо за тзв. женску књижевност. Вук Караџић је песме делио на еписке – мушке и лирске – женске. Д. Киш сматра да постоји само једна књижевност, док данас има доста ставова да постоји женско писмо, књижевност (тема докторске тезе министарке за културу Наде Поповић Перишић је била женско писмо у француској књижевној мисли). Ова димензија равноправности је лако достижна, тим пре што постоји скоро изједначен квантум студената и студенткиња правног факултета. Према извештају европске комисије за ефикасност правосуђа, жене чине 70 одсто професионалних судија, што је више од европског просека (53 одсто), затим, чине 55 одсто јавних тужилаца (53 одсто у Европи) и 57 одсто нотара у Србији (европски просек 54 одсто), Танјуг, 4.10.2018.

не примиле поднесак где уместо наслова Тужба стоји *Dava*/на турском језику или *Icala*/на зулу или *Susong*/на кинеском или на грузијском სსხმბრთლო პროცესი. Србији није потребан овакав *hakim*, турски судија или *ijaji*, зулу судија, *faguan*, кинески, или *judge, referee*. Замислите нови обичај, нову праксу (за оне сумасишавше теоретичаре о важности праксе и нижерангираности теорије²⁷) да парничне странке почну да пишу поднеске на несрпском језику и нећириличком писму, а о поднесцима одлучује госпођа Хаким/Хакимка. У Европској унији, Загребу је другачије: видети фотографију на крају рада.

Овим људска права суткиње/еманације једночланог Парламента неће бити повређена, јер такав радник/радница у правосуђу, може у неслужбеној употреби, да користи језик и писмо по властитој вољи. Наравно да ће бити знаковито, сигнификантно шта изабере. Подсећамо на неке важне чињенице о повести језика на нашим подручјима. Први потез аустроугарске окупационе власти у Првом светском рату био је да се забрани ћирилица (Генерал Саркотић, наследник генерала Поћорекa, је ћирилично писмо сматрао страним телом у западном карактеру²⁸). Српски сликар Сава Шумановић, који је у једном детаљу из

²⁷ Писали смо већ о томе да је теорија основа и врх. Један од важних принципа педагогије јесте сродство, истоветност теорије и праксе. Једна од најјачих индиција духовног неталента јесте став о несродству, непомирљивости теорије и праксе. Теорија има смисла (само) у пракси, а пракса без теорије је стално лутајући Одисеј у мору факата. Теорија је футур праксе (на пример, машта проналазача), а пракса је у перфекту реализована теорија. Бројни примери сведоче наш став. Сваки изум је из ума. Светлост, струја је практична ствар, а настала је из стихова Гетеа које је рецитовао Тесла у парку Будимпеште када је дошао на идеју о наизменичној струји. Родно место мобилног телефона је виша математика, алгоритми. У филму *Пијанист*, пољски Јеврејин се скрива од тадашњих фашиста и на крају рата проналази клавир на коме свира *теоретски*: прсти су у ваздуху и не додирујући дирке – чује мелодију. Да је свирао практично, то би му био последњи концерт у животу. Кама Сутра је књига о свести чулног уживања (теорија о чулној пракси). Франкл вели да прво треба филозофирати, па живети (рецимо, како *освојити* драгу особу). Француски филозофи кажу да есенција претходи егзистенцији. Наш колега – правник, Кант је предавао педагогију која се тада звала Практична филозофија. Не на крају, сликар Љуба Поповић је на слици *Укротитељица* одсањао изузетну жену коју је после много лета на изложби у кварту Сен Жермен и видео у публици. Живот је сан, а сан је суптилна, језгровита, извесна реалност. Дис је у песми *Утопљене душе* предвидео своју смрт (немачка подморница је погодила његову лађу). Занимљиво је истражити да ли форсирање дистанце од теорије у образовању олакшава манипулацију? Сматрамо да неговани презир према теорији, умањује и духовни капацитет за одбрану од манипулација. Јован Стерија Поповић је разликовао *правословца* и *правозналца*, а ми правника интелектуалца и правника занатлију – инфлаторну фигуру која се шири у простору несразмерно квалитету, платоновског портрета ситних лисичјих очију, с брадицом која даје привид зрелости, који зна слово закона а не зна истину закона, вид. С. И. Панов, *Породично право*, десето издање, Београд 2019, XVII.

²⁸ М. Екмечић, *Дуго кретање између клања и орања*, четврто издање, Београд 2011, 346. Први акт окупационе аустроугарске власти у Београду био је укидање ћирилице.

Породичног права био исти као проф. Слободан Јовановић, а и Канту, живећи у окупационом подручју где су усташе забраниле ћирилицу, никад се на сликама створеним у то доба није потписивао на латиници, већ је само на дну слика стављао годину њиховог рођења. Био је стрељан од усташа. То је човек, а не хакимка или ијаји, суткиња/амебна еманација Парламента самог. То је морални сјај судије из става 45 ст. 3 и 4 Закона о судијама. Још један детаљ из повести Српске Православне Цркве: Повелу о оснивању бококторско-дубровачке епархије са седиштем у Котору потписао је 23. Јула 1874. године Франц Јозеф на ћирилици.²⁹ И прогласи зеленаша су били на ћирилици. А нашем суцу тешко да поштује ћирилицу током радног времена. А тек у животу!

Дакле, судија није независан од Устава и закона. Фердинанд Ласал каже да је Устав однос стварних, друштвених сила и да је дуговечност устава само када је тачан израз тих друштвених сила.³⁰

Уставност је подложност, обавезност државних органа и појединаца објективном праву и искључује слободно одлучивање и арбитрерност државних органа (Р. Марковић, 629). Да ли сте стекли утисак, макар, да је овде конкретизована дела тј. суткиња подложна објективном праву и лојална уставности/законитости? Владавина права обухвата и питање ваљаности тј. правности права. Ипак, ни коалиција Канта и Хегела³¹ не би могла да тврди да је то конкретна дилема у овом поступку. Владавина права може се посматрати у либерално-демократском или у позитивистичком схватању (Марковић, 630 и даље). Судови су само уста закона, како вели Монтеѕкје, и значи да су судови подређени закону кога доноси законодавна власт (635). Судови оснажују легалитет, дајући ауторитет пресуђене ствари – законске истине. Судска власт није слободна, већ је везана правом. Како каже проф. Слободан Јовановић, „судска пресуда се већ налази у закону, одакле судија има само да је извуче“. Монтеѕкје говори да је судска власт ништавна, најслабија, јер су судије само уста закона – *Iudex est lex loquens* & Судија је закон који говори (Р. Марковић, 638, 639, 643).

У књизи Увод у право³² наших најеминентнијих професора каже се да незаконитост треба избегавати на сваки начин. Постоје неколико узрока/мотива незаконитости: када се појединац свесно не понаша по закону; када појединац не зна прописе или тзв. добронамерна незако-

²⁹ Видети Д. Перић, *Црквено право*, Београд 1997, 189.

³⁰ Вид. Р. Марковић, *Уставно право и политичке институције*, десето поправљено и осовременењено издање, Београд 2003, почетна страна.

³¹ О несавршености научног тумачења видети Р. Д. Лукић, Б. П. Кошутић, Д. М. Митровић, *Увод у право*, тринаесто проширено и допуњено издање, Београд 1999, 608.

³² Видети Р. Д. Лукић, Б. П. Кошутић, Д. М. Митровић, 552.

нитост када се жели да поправи законски текст јер „боље знају јавни интерес“. У конкретном судском спору, прва два објашњења су најближа истини. Овај трећи мотив је за медицину. Угледни професори веле да је посебно опасна ова трећа ситуација јер је тада незаконитост честа и врши се систематски, тј. правни систем кородира и под малигним утицајем је таквих илузиониста/делузиониста. У конкретном судском спору нема посебних облика незаконитости: панјуридизације (бесмислено ширење правног простора), пролиферације (инфлација правних прописа, да општији прописи „захтевају“ доношење спецификованих прописа) или инфлаторности/променљивости правних прописа (преподневни и послеподедни закони, како би смо рекли).³³ Законитост је везана за државу и право,³⁴ није везана за вољу суткиње/еманације Парламента...

Синкопа у медицинској конотацији.

Дакле, поступајући субјекат,³⁵ хибрид суткиње/скупштине, у овом конкретном судском предмету је баш то: не музичка, већ медицинска синкопа.

ЛИСТА РЕФЕРЕНЦИ

Библиографске референце

1. А. В. Власенко, Л. Ю. Грудцына, А. А. Спектор, *Семейное право России*, Ростов на Дону 2011;
2. Екмечић, Милорад, *Дуго кретање између клања и орања*, четврто издање, Београд 2011;
3. Ковачек Станић, Гордана, *Породично право*, Нови Сад 2005;
4. Лукић, Радомир Д., Кошутић, Будимир П., Митровић, Драган М., *Увод у право*, тринаесто проширено и допуњено издање, Београд 1999;
5. М. Алинчић, А. Бакарић Аврамовић, Д. Храбар, Д. Јаковац Лозић, А. Кораћ, *Породично право*, Загреб 2001;
6. Марковић, Ратко, *Уставно право и политичке институције*, десето поправљено и осавременењено издање, Београд 2003;
7. Матеева, Екатерина, *Семейно право на Република Българија*, Софија 2010;
8. Младеновић, Марко, Панов, Слободан, *Породично право*, Београд 2003;
9. Младеновић, Марко, *Породично право*, књига I, Београд 1981;

³³ *Ibid.*, 554.

³⁴ *Ibid.*, 555. О релативности законитости, о закону који ствара незаконитост, о правнофилозофској мисли Пруста да је законито и имати и немати, о стандардним аберација и аномији права, видети наведену књигу, стр. 557.

³⁵ Због дефинисаног, лимитираног обима рада, овом приликом нећемо чинити анализу постигнућа судијнице за два, три рочишта: неразумевање императивности двојне правне природе привремених мера (нужност одлуке о поверавању и о издржавању детета), обавезност холистичке/потпуне примене норме, а не 84% законског текста... Још једно констатација лака за квантификацију: шампионски успех, за кратко време – максимум грешака.

10. Младеновић, Марко, *Развод брака*, докторска дисертација, Београд 1964;
11. Панов, Слободан И., *Породично право*, десето издање, Београд 2019;
12. Панов, Слободан И., *Право на родителство*, Београд 1998;
13. Перић, Димшо, *Црквено право*, Београд 1997;
14. Поњавић, Зоран, *Породично право*, Крагујевац 2005;
15. Ю. Ф. Беспалова, О. А. Егоровой, О. Ю. Ильиной, *Семейное право*, Москва 2009;
16. С. Hamilton & К. Stanley, *Family Law in Europe*, London, Dublin, Edinburgh 1995;
17. Herring, Jonathan, *Family Law*, Edinburgh 2017.

Правни прописи

1. Закон о парничном поступку, *Сл. гласник РС*, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020;
2. Закон о службеној употреби језика и писама, *Сл. Гласник РС*, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005, 30/2010, 47/2018 и 48/2018;
3. Закон о судијама, *Сл. гласник РС*, бр. 116/2008, 58/2009 - одлука УС, 104/2009, 101/2010, 8/2012 - одлука УС, 121/2012, 124/2012 - одлука УС, 101/2013, 111/2014 - одлука УС, 117/2014, 40/2015, 63/2015 - одлука УС, 106/2015, 63/2016, 47/2017;
4. Законик о кривичном поступку, *Сл. Гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019.

Full Professor Slobodan Panov, LL.D.

Faculty of Law, University in Belgrade

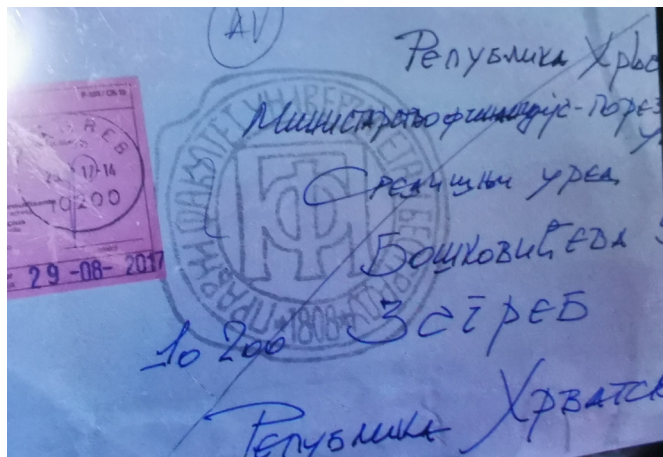
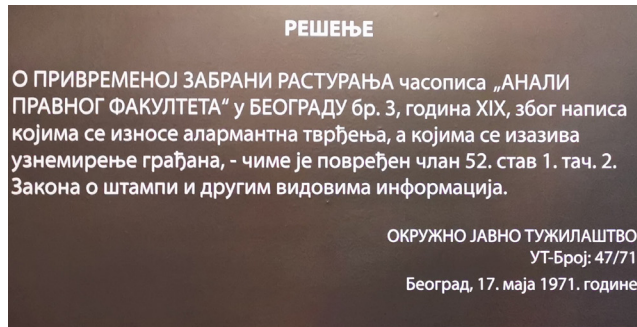
LAW AND /OR JUDGE

Summary

Iura novit curia is, after all, a presumption a bit too optimistic. One court case reveals quite interesting „undertakings“. One judge holds that he/she is in no way bound by the legal definition of cause for divorce. Thus, he/she places him/herself above the law, considering him/herself autonomous from any law. If we are to wipe away this gentle sfumato by an inch deeper analysis, it becomes clear that the judge gives him/herself the importance of a Parliament. Beyond Parliament, even, since Parliament passes new laws by the majority of votes of the parliamentary assembly, by parliamentary plurality so to speak, whereas the judicial hero/heroine from our story promulgates laws/regulations as a single royal or absolute individual. Deeming Parliament to be irrelevant from the legislative aspect, our judicial hero/

heroine holds him/herself above constitutional principles and fundamental norms which define official language and script. We assess this „feature“ of the subject as emanation of Parliament, medical syncope.

Key words: *Divorce, Cause for divorce, Language and Script.*

Interdit/zabranjeno

